3.1. Naklî Deliller

Öncülleri, ayet ve hadislere dayanan delile naklî ya da dinî delil denir. Mesela "Allah'ın emrini terk eden asidir; her asi de cehennem ateşini hak etmiştir." cümleleri birer naklî delildir. Çünkü bu ifadeler **"Emrime asi mi oldun?"**[40] ve **"...Kim Allah ve Resûlü'ne karşı gelirse onun için cehennem ateşi vardır..."**[41] mealindeki Kur'an ayetlerine dayanmaktadır.

---

39 A. Saim Kılavuz, Anahatlarıyla İslam Akâidi, ve Kelama Giriş, s.467.
40 Taha suresi, 93. ayet.
41 Enfal suresi, 13. ayet.

B BİLGİ KUTUSU

Kelamcılar itikadi meseleleri ele alıp değerlendirirken hem naklî delilleri hem de akli delilleri kullanmışlardır. Herhangi bir konuda naklî deliller söz konusu ise kelamcılar vahiy yoluyla gelen bu delilleri esas alırlar. Akli delilleri ise vahyin açıklanmasında, yorumlanmasında ve temellendirilmesinde kullanırlar.

Yukarıda ifade edildiği üzere, dinî delillerin inanç sahasında mutlak hüküm ifade etmeleri için hem varlığında şüphe olmaması hem de göstermek istediği mana açısından açık ve kesin olmaları gerekir. Bu özellikte olan deliller de muhkem ayetler ile muhkem-mütevatir hadislerdir. Ayetlerin tamamının Allah'ın (cc) vahyi olduğu hususunda şüphe yoktur ancak bir kısmı işaret ettiği manayı açık biçimde ortaya koymadığı ve yoruma açık olduğu için muhkem değildir. Hadislerin ise mütevatir olanları dışında kalanların, bizzat Hz. Peygamber'in ağzından çıktığı şekliyle bize ulaştığı konusunda mutlak bir kesinlikten de bahsedilemez. Dolayısıyla müteşabih ayetler ve mütevatir olmayan hadisler inanç konusunda tek başına itikat esaslarını belirlemede kesin delil olarak kullanılamaz. Sadece bunlara dayanarak bir inanç esası belirlenemez, bunlardan hareketle kişinin mümin ya da kâfir olduğuna hükmedilemez.